

Ο ΝΟΥΜΑΣ

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΣΑΒΑΤΟ

Ίδιοκτήτης: Δ. Π. ΤΑΪΚΟΠΟΥΛΟΣ

ΓΡΑΦΕΙΑ: ΔΡΟΜΟΣ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ, άρ. 4, ΑΘΗΝΑ

Συνδρομή χρονιάτικη: Για την Ελλάδα και την Κρήτη δρ. 10. Για το εξωτερικό φρ. χρ. 12,50.—Για τις έπαρχίες δεχόμαστε και τρίμηνες συνδρομές (1 δρ την τριμηνία).—Κανένας δὲ γράφεται συνδρομητής ἂν δὲν προπληρώσει τὴν συνδρομή του.

20 λεπτά τὸ φύλλο.—Τὰ περασμένα φύλλα πουλιούνται στὸ γραφεῖο μας διπλὴ τιμὴ.

Βρίσκεται στὴν Ἀθήνα σ' ὅλα τὰ κίосκια, καὶ στὶς ἐπαρχίες σ' ὅλα τὰ πραχτορεῖα τῶν Ἐφημερίδων.

Η ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΙΔΕΟΛΟΓΙΑ

Αὐτὲς τὶς μέρες ἔπεσαν στὰ χέρια μου τὰ «Γράμματα» τῆς Ἀλεξάνδρειας τεύχ. 9—10 τοῦ 1911. Ἀνάμεσα στὸ πλούσιο περιεχόμενο, ἓνα ἄρθρο τοῦ κ. Στ. Ραμᾶ μετὴν ἐπιγραφή «Στὸ κατῶφλι Μεσαιῶνα» μοῦ κίνησε τὴν προσοχή μὰ καὶ τὴν ὀρεξὴ νὰ προσπαθῶσω ὅσο μπορῶ νὰ ξεδιαλύνω στὸ συγγραφέα μερικὲς ἰδέες ποὺ φοβᾶμαι πὼς εἶναι λίγο συγχυσμένες. Ἡ ἰδεολογία ποὺ ἀντιπροσωπεύεται στὸ ἄρθρο αὐτὸ βρίσκει, νομίζω, τὸν κατάλληλο χαρακτηρισμὸ τῆς στὸ ἄρθρο μου «Φιλελεύτεροι» ποὺ δημοσιεύτηκε στὸν ἀριθ. 460 τοῦ «Νουμά», ὅπου μοῦ εἶχε δοθεῖ ἀφορμὴ νὰ μιλήσω γιὰ μερικὲς περίεργες δημοτικιστοσυντηρητικὲς ἢ καθαρουμενιστινοφιλελεύτερες τάσεις, τάσεις ποὺ εἶναι δυνατὲς μόνο ἀπὸ ἔλλειψη τῆς κοινωνικῆς μόρφωσης, ἀπὸ ἀδυναμία γιὰ παρατήρηση μετὸν κοινωνικὸ φάκὸ καὶ ποὺ γι' αὐτὸ στὸν κοινωνικὰ μορφωμένο κάνουν τὴν ἐντύπωση τεράτων μετὰ δύο ἀλληλοσυγκρουόμενα κεφάλια. Πὼς τὸ κατορθώνουν νὰ συβιβάζουν τὶς ἀπαιτήσεις καὶ τῶν δύο αὐτῶν κεφαλιῶν οἱ ὁπαδοὶ τῶν τέτοιων ἰδεολογιῶν μοῦ εἶναι ἀκόμα πρόβλημα· πιστεύω πὼς ἔχουν ὥρες ἐργασίας διάφορες γιὰ τὸ καθένα κ' ἔτσι τὶς πράξεις τους τὶς διέπει δύο ἐξιδῶν ἰδεολογία, ἀναλόγως δηλ. τοῦ κεφαλιοῦ ποὺ ἔτυχε τὴν ὥρα ἐκείνη νὰ εἶναι ξυπνητό. Πιστεύω μόνο, πὼς οἱ βάρδιες συναλλάσσονται μετὰ φοβερὴ ταχύ-

τητα, γιὰτὶ μόλις διαβάσει κανένας τὶς ἑξῆς σελίδες ποὺ πιάνει τὸ ἄρθρο ποὺ ἀνέφερα στὴν ἀρχὴ (1) ἀντιληφθεῖ πολλὰς φορὲς πὼς τὸ διάστημα ποὺ γράφονταν εἶχαν πάρει σειρά, ἀπὸ δύο τουλάχιστο φορές τὸ καθένα, καὶ τὰ δύο κεφάλια!

Κοιτάζοντας κανεὶς προσεχτικὰ τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1909, βρίσκειται ἐμολογουμένως μπροστὰ σ' ἓνα πολὺ περίεργο φαινόμενο. Μέσα σὲ κράτος κοινοβουλευτικόν, ποὺ ὅλες οἱ ἐξουσίαι πηγάζουν ἀπ' τὸ λαὸ καὶ ποὺ ἐπικρατεῖ τὸ σύστημα τῆς ἀμεσης, μυστικῆς καὶ ἴσης ψηφοφορίας, ἐπανάστασις εἶναι δυνατὴ μόνον ἀπὸ μέρος τῆς μειονοψηφίας, ποὺ μὴ μπορῶντας νὰ ἐπιβληθεῖ μετὰ τὸ νόμιμον μέσον βρίσκεται στὴν ἀνάγκη νὰ ἐπαναστατήσῃ.—Ἡ τὸ πολὺ μπορεῖ νὰ γίνῃ μετὰ τὸ σκοπὸ ν' ἀλλάξῃ ἢ βασιλικὴ (αὐτὸ σὲ μᾶς, ἀλλοῦ ἢ συνταγματικὴ μοναρχία) σὲ ἀστικὴ δημοκρατία. Σὲ μᾶς δὲν ἔγινε οὔτε τὸ ἓνα οὔτε τὸ ἄλλο· ἐπαναστάτησε ὅλος ὁ κόσμος ἐνάντια στὸν ἑαυτὸν, γιὰτὶ κ' ἡ ἐπανάστασις ἀφορμὴν εἶχε γεγονότα ποὺ ὤλη τὴν εὐθύνην τοῦ εἶχε ἄμεσα εἴτε ἔμμεσα ὁ λαός. Γι' αὐτὸ τὸ λόγον ἡ ἐπανάστασις οὔτε πέτυχε οὔτε εἶπὸν δυνατὸ νὰ πετύχῃ· γι' αὐτὸ παρουσιάστηκε χωρὶς κανένα πρόγραμμα, χωρὶς νὰ μᾶς πείτῃ ὁρισμένον ζητήμα, μόνον θέλησε νὰ χαλάσῃ τὸ παλιόν. Πὼς μποροῦσε νὰ ἔχει πρόγραμμα ἐπανάστασις ποὺ γινόνταν ἀπ' ὅλα τὰ κοινωνικὰ στοιχεῖα, ἀπ' ὅλες τὶς κοινωνικὰς τάξεις; Πὼς μποροῦσε νὰ ἔχει πρόγραμμα ἐπανάστασις τοῦ λαοῦ ἐνάντια στὸν ἑαυτὸν; Ἐνῶς τέτοιος λαός δὲν εἶχε ἀνάγκη νὰ ἐπαναστατήσῃ, μὰ μποροῦσε νὰ προκαλέσῃ ἐκλογὰς (ἂν θέλετε γι' αὐτὸ μποροῦσε νὰ κάνῃ κανένα κίνημα) καὶ μετὰ τὴν ψήφον τοῦ νὰ δείξῃ τὴ μεταβολὴν ποὺ ἔγινε—ἂν ἔγινε—στὸν ἑαυτὸν καὶ τὸ δρόμον ποὺ θὰ ἔπρεπε ν' ἀκολουθήσῃ ἢ ἀντιπροσωπεῖα του. Στὸ λαὸ μᾶς ὅμως δὲν εἶχε γίνῃ καμμιά μεταβολὴ—εἶταν ὁ ἴδιος, μετὰ τὶς ἴδιες πρόληψεις, μετὰ τὶς ἴδιες ἀντίληψεις, μετὰ τὴν ἴδιαν μόρφωσιν, ποὺ δὲν εἶχε κἂν τὴ συναισθησιν πὼς αὐτὸς εἶταν ὁ αἴτιος, πὼς στὸν ἑαυτὸν τοῦ ἔπρεπε νὰ ζητήσῃ τὴ ρίζαν τοῦ κακοῦ, μόνον ἔρριχνε στὰ ὀριζόμενα πολιτικὰ κόμματα τὸ βάρος καὶ μὴ θέλοντας ν' ἀφήσῃ τὴ μοιρολατρεῖαν τοῦ ζητοῦσε τὸν ἄνθρωπον ποὺ νὰ τὸν κυβερνήσῃ! Μὰ μὴ νομίζει κανεὶς πὼς μ' αὐτὸ ζητοῦσε διχτάτορα, πὼς ζητοῦσε ἄνθρωπον ποὺ νὰ κάνῃ ὅ,τι θέλει, γιὰτὶ ὁ ἴδιος δὲν μποροῦσε ν' αὐτοδιοικηθεῖ· ὁ ἄνθρωπος ποὺ ζητοῦσε, αὐτὸς ἔπρεπε νὰ σεβαστεῖ ὅλες τὶς πρόληψεις καὶ τὶς ἀδυναμίας τοῦ λαοῦ, αὐτὸς ἔπρεπε νὰ εἶναι σκλάβος τοῦ